

Jimmy's Notes

Jimmy's Notes

roman

Etienne
Van den Steen

Schrijver: Etienne Van den Steen

Coverontwerp: Shutterstock

ISBN: 9789465202259

Derde herziene druk

© Etienne Van den Steen

DEEL I

1925

De meeste mensen liepen haar argeloos voorbij. Zij stond ook niet in het uitstalraam, evenmin op een opvallende plaats in het midden van de winkel, maar bijna in de hoek achteraan, weggestopt achter allerhande soorten speelgoed, gaande van ballen met sterretjes erop, emmertjes, schopjes, dozen met puzzels en dozen met blokjes om op te stapelen en nadien weer af te breken. Zij was ook niet zo groot, niet eens de helft van mezelf, bijna vierkantig en in onopvallende bruine tinten met aan beide kanten een oranje biesje. Aan de onderkant droeg ze twaalf zilveren knopjes in twee rijen van zes, bovenaan drie rijen van tien of twaalf op stokjes. Zij had een naam, Koch, die ik niet begreep, maar het feit dat hij in sierlijke gouden letters op haar schouder was geschreven, was voor mij voldoende. Ik noem haar 'zij', want voor mij was zij een meisje. Ook al was ik nog maar vier jaar en kwam ik voor de allereerste keer naar buiten in deze bizarre wereld, niemand zou ooit begrijpen dat wij voor elkaar waren gemaakt.

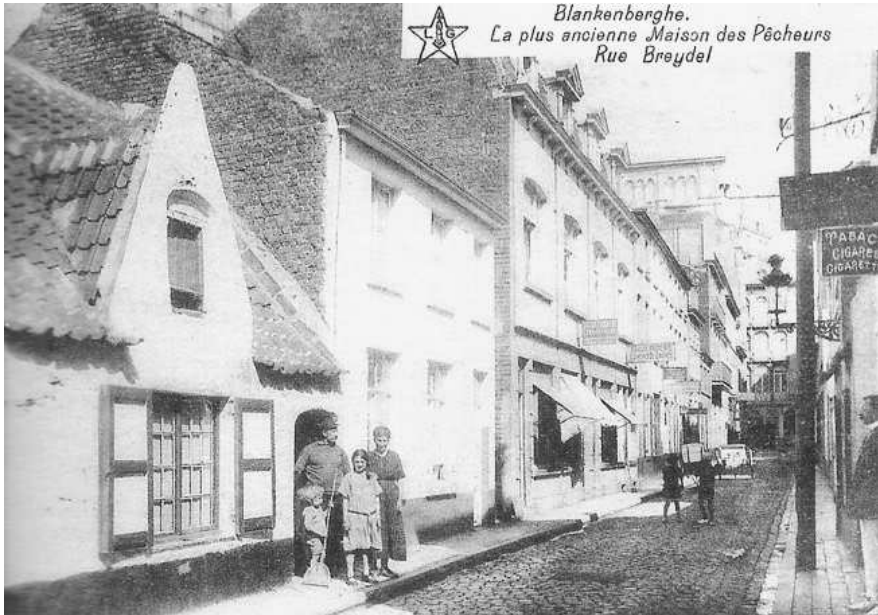
Zij stond bovenop een doos, die met zorg was opengemaakt, met een mes wellicht, om later weer onopvallend te kunnen sluiten wanneer zij verkocht

zou zijn. Iemand had haar eruit gehaald om haar te laten ademen. Daar stond zij dan te pronken in het gefilterde zomerlicht boven de zeedijk dat hier en daar via de openstaande deur en ramen in gerichte stralen tot in de hoek doordrong. Voor haar voeten stond een vaalbruin kartonnetje op zijn kant waarop iets onbegrijpelijks geschreven stond: "*Ne pas toucher!*" Eigenlijk wou ik haar alleen maar even strelen en haar toefluisteren hoe onweerstaanbaar ik haar vond. Toen mijn linkerhand zich naar haar uitstak - zoals een pasgeboren kind instinctief zijn armpjes in de richting van moeder reikt - en zich op haar hoofd neervleide, viel zij voorover. In haar duik naar de grond begon zij te zingen. Dat dacht ik tenminste. Of was het schreeuwen? Een paar schrille tonen die mij iets wilden zeggen, iets, een pijnlijk akkoord, niet eens een toonladder, twee, drie onafgewerkte zinnen, half uitgesproken woorden, opgekropte verlangens die nooit helemaal het levenslicht hadden kunnen zien. Tot zij met een droge klap op de grond terechtkwam, haar laatste adem leek uit te blazen, stilviel als het punt achter een zin. Verschrikt keek ik haar aan, wist niet hoe ik moest bewegen, vroeg me af of ik haar echt had vermoord.

Die dag was het 15 augustus 1925, één uur in de namiddag. Drie uur geleden was ik voor het eerst in mijn prille leven uit mijn geboortenest gestapt, de Munteplaats, een achterbuurt van de Breydelstraat met een miezerig binnenkoertje dat vroeger gelegen

was aan de voet van de duinen en waar alleen vissersfamilies woonden. Aan de hoek waar de Breydelstraat ten einde liep en uitmondde in de Weststraat, opende zich een totaal andere wereld, een chaotisch spel van vormen, kleuren, geluiden en geuren. De hand van mijn moeder trok me mee tot bovenaan een monumentale dubbele trap, een trap tot in de wolken dacht ik, met in het midden een deur die openstond en waar mensen in en uit liepen. Bovenaan de trap kwamen wij terecht op een stenen vloer met daarachter een immens water waar ik later de Zeedijk van Blankenberge in herkende. Het weer was mooi, ik zag voor het eerst het zonlicht, ik voelde voor het eerst een zachte bries die niet alleen de zoute zeelucht over de dijk blies, maar allerhande geuren van parfums van vreemd geklede dames, eaux de toilettes, sigarenrook, geuren die mijn hoofd op hol brachten en leken op te stijgen van tussen ontelbare badkarren op wielen in geordende rijen. Een mengeling van zout, zoet, zuur en bitter. Overal liepen mensen door elkaar, kriskras. Ver in zee lagen tientallen bootjes bewegingsloos te wachten, versierd met vlaggetjes en linten. Het jaarlijkse feest van de Zeewijding was een traditie geworden, zei moeder altijd, niet alleen voor de vissersbevolking van de stad, die de rest van het jaar samenhokte in een paar armoedige straten in de buurt van de haven. Maar ook voor de talloze toeristen, die in dit feestelijke gedoe van de autochtonen zowat het nakende einde van hun vakantie seizoen zagen. Op dit ogenblik, nu

ik pas voor het eerst naar buiten kwam, was het verschil tussen al die mensen mij onbekend.



De Breydelstraat

Mijn twee oudere zussen hielden ons gezelschap en gewoontegetrouw kibbelden zij over alles en nog wat. Dit keer ging het over wie op mij zou letten als moeder zo dadelijk moest dansen. Uitzonderlijk genoeg viel er dit jaar niet te rekenen op vader die, zoals de traditie het wou, als visser niet mocht uitvaren tijdens deze feestelijke aangelegenheid, maar om een of andere reden was hij dit jaar niet thuisgekomen. Moeder bleek zich er minder zorgen om te maken dan vroeger, toen hij op onverwachte momenten door een storm of ander onheil, niet bij machte was om met zijn schip binnen

te lopen en het einde van de storm af te wachten in een andere haven. Hendrika, de oudste van mijn twee zussen, was zes jaar, Joanna vijf. Zij hadden strikte aanwijzingen van moeder gekregen om mij niet uit het oog te verliezen, terwijl zijzelf met andere vissersvrouwen een paar folkloristische dansen zou opvoeren. De plaats van afspraak lag op de Zeedijk bovenaan de Weststraatrap aan het majestueuze Hôtel de l'Océan. Een massa mensen was hier samengetroept, overal waren terrassen volzet, gaande van de Sandeman Wine Bar, het hoge Hôtel de Venise, hotel 'Berkeley' waar in de salons elke avond om negen uur dans met orkest werd aangeboden, Hôtel Ringer, Hôtel Belvédère en al de andere tot zover het oog kon zien. De aanvang van de dans gebeurde traditiegetrouw na de doortocht van de processie. Een baldakijn met de heilige Antonius, beschermheilige van de vissersgemeenschap, was de voorbode. Hij werd rondgedragen door vier vissers, waarna de dorpspastoor volgde in het gezelschap van een aantal misdienaars en engeltjes. De stoet hield halt, waarop de pastoor met plechtige armbewegingen een natte kwispel zwaaide in de richting van de tientallen visserssloepen en plezierboten een paar mijl verderop in zee. Er weerklonken scheepssirenes, klokken galmden over het water, mannen dronken bier, jonge vrouwen met loshangende pyjama-achtige kleren giechelden hun onbegrijpende verbazing weg in het oor van een vriendin, twee rijen

toeschouwers vormden zich om af en toe te applaudisseren.



De zeedijk met centraal Hotel de l'Océan

Gezien ik geboren ben op 15 juni 1921, was ik nu al gedurende twee maanden vier jaar oud. Dit jaar zou niet opmerkelijk zijn, geen reden voor bijgeloof, mochten er in ditzelfde jaar niet een aantal dingen gebeurd zijn die later op mij een belangrijke invloed zouden hebben: mijn geboortedag is exact dezelfde als die van Errol Garner, wereldberoemde jazzpianist die geen muziek kon lezen. Op 29 juli van dit jaar werd in Duitsland een zekere A. Hitler gekozen tot leider van de Nationaal Socialistische Partij en op 2 november werd in de Amerikaanse stad Pittsburgh de radio uitgevonden.

Ondanks of precies omwille van mijn leeftijd vonden mijn twee zussen dat ik niet te vertrouwen was. Niemand met blond haar was te vertrouwen, herhaalden zij meermaals. Alsof zij dat konden weten. Zij bedoelden wellicht dat er in de ganse familie amper iemand met blond haar te vinden was. Later zou ik wel eens denken dat de Blankenbergse vissersgemeenschap een injectie van Spaans bloed moet hebben gekregen toen de Zuidelijke Nederlanden na de afscheiding van het Noorden in 1581 het bewind van Alessandro Farnese en van zijn troepen moesten ondergaan. Iedereen weet hoe troepen zijn, ook de Spaanse. Moeder verdedigde mij telkens opnieuw met het argument dat ik een 'moerskind' was, 'dat we allemoale van ein kuupe' waren. Dus was ik voor de meeste mensen uit de vissersbuurt hooguit een speelvogel. Voor mij was dat voldoende. En zij had misschien op haar eigen manier gelijk, want met andere kinderen spelen deed ik zelden, ook niet met mijn zussen. Ik vond ze maar dom en zij wilden altijd alles afnemen, wat ik dan op mijn beurt tegen moeder vertelde en dan waren zij kwaad. Ongeveer het enige waarin zij samen overeenkwamen. Zij spraken dan de ganse dag niet meer tegen me. Wat zij niet wisten was dat ik dat het liefste zo had.

Soms liep het toch uit de hand. Dan stuurde moeder hen meestal naar hun kamer. Waar wij woonden, op de Munteplaats, hadden zij maar één kamer. Onder het dak. Dus het gekibbel ging daar

verder. Als zij erin slaagden om een half uur hun mond te houden, en dat gebeurde soms heel onverwacht, dan mochten zij als beloning een boodschap doen in de groenten- en fruitwinkel Claerhout-Ponjaert in de Weststraat, waar meestal manden met fruit en groenten voor de deur stonden. Hier had moeder een lopende rekening en moest er niet direct betaald worden, in afwachting dat vader vaak pas na drie maand thuiskwam en zijn paaie had opgehaald, zijn deel van de visopbrengst. In het begin was moeder hiervoor bang, want meestal gebeurde dit in de herberg 'In 't Visscherswelzyn' op de hoek van de Breydelstraat. Zij hoopte dan vurig dat hij nog wat geld overhield en niet alles had verdaan voor hij stomdronken thuiskwam. Er was niets dat zij meer haatte dan een zuiplap als man.

Behalve wat mijn hardos betrof, geleek ik dus op haar. Er werd gezegd dat wij hetzelfde karakter hadden. Haar naam was Catherina Vernieuwe en naar het schijnt was zij heel knap toen zij jonger was. Zij had toen donkerbruin, glanzend haar dat in vrijgeveige krullen op haar schouders neerviel en weer omhoog danste. Aan elke krul hing er wel een jonge visser te smachten naar een teken van sympathie, een knipoog van haar, een wenk die in zijn verbeelding op wederkerige interesse wees. Door haar grote succes hadden velen onder hen bijgevolg pech. Maar zij was geen 'knechtebrakke', lonkte zelf niet te veel naar de jongens, beet vaak van zich af. Bij elke ontgoocheling die zij teweeg bracht, werd

haar reputatie overtuigender en steviger. Vele visserszonen begonnen haar dan maar ondankbaar te vinden, terughoudend, te afstandelijk, te fier. De domsten onder hen hadden het op voorhand moeten weten dat zij gingen afgewezen worden, verdedigde zij zich, dat zij niet eens aan een poging hadden moeten beginnen om haar te verleiden. Op die manier kwamen zij vlug te weten dat domheid ook verstandig kan maken. Voor anderen was haar fierheid dan weer synoniem van gratie, waardoor het hier en daar de ronde deed dat zij van Franse afkomst was. Niemand had hiervoor ook maar het minste bewijs. Ook omdat zij heel mooi kon zingen. Zij zong graag en wanneer zij het 'Kyrie' en 'Gloria' in de Sint Antoniuskerk zong, luisterde de ganse vissersgemeenschap in vervoering naar haar stem.

Andere vissersvrouwen vroegen haar op een dag om tot hun groepering toe te treden teneinde de eenzame uren op te vullen dat de mannen op zee waren. Op die manier werd zij lid van de 'Blankenberghse Visschersvrouwen', die vissersliedjes zongen en bij gelegenheden dansten op feesten en in de straten. Meer en meer stonden toeristen dan geamuseerd op hen te kijken, wierpen soms muntstukken op de grond. De kinderen sprongen dan toe om die op te rapen, ook mijn zussen. Mijn moeder heb ik nooit een muntstuk zien oprapen. Ook nu, toen mijn moeder aan het dansen was, te beginnen vanaf het Kursaal, voorbij Residentie Bristol, hotel Pauwels-D'Hondt, hotel

Rocher de Cancale, Splendide, Bailyu met daartussenin gerenommeerde zaken zoals Taverne Willems, Patisserie Delarue, Au Richelieu, La Renommée Patisserie Van Sluys, Au Vénitien. De meeste van de hotels en zaken op de Zeedijk hadden immens grote terrassen overspannen met reclameborden voor Concordia-, Sas- en Celticpils die volgepropt stonden met tafeltjes en rieten stoelen. Voor 's avonds waren er speciale balzalen voorzien waar orkesten optraden en waar vakantiegangers zich al dansend konden uitleven op Foxtrots, Charlestons, One-steps, Lambet Walks. Zij die niet van dansen hielden konden in deze periode van de 'Roaring Twenties' naar optredens van Gina Falvy, Rouzel, Nerivor en Mamzelle Sjakki.

De processie trok voorbij, de dansende vissersvrouwen trokken voorbij, moeder trok voorbij. Mijn zussen zochten muntstukken en letten niet meer op mijn doen en laten. Ik stond aan de rand van het terras van hotel Splendide toen onaangekondigd een grote man naast mij was komen staan. Hij keek me aan met een onderzoekende blik en nam het zonlicht weg dat op mij hoorde te vallen. Hij droeg een wit confectiepak met een strikje, wat niet paste bij dit uur van de dag, noch bij de modetrend van de toeristen. Hij glimlachte naar me, wat genoeg was om zijn gentlemansnor even te doen opkrullen. Toen ik opkeek naar zijn silhouet die het rechtstreekse zonlicht uit mijn ogen hield, kwam er een swingend

orkest aangewandeld. Het deed mensen huppelen en lachen op de perfect op elkaar afgestemde tonen en ritme van een trommel, een trompet, klarinet, trombone en banjo. De muzikanten bleven even ter plaatse rondhangen en het leek mij alsof zij de man kenden die naast mij stond. De trombonist raakte voor de grap mijn neus aan met zijn schuiftrompet, wat mij achteruit deed springen. Hij knipoogde naar de man en zij gingen verder.

'Hoe heet je?' vroeg hij met een baritonstem die een buitenlands accent verraadde.

Ik bewoog niet.

'Waar is je mama?'

Beteuterd keek ik rond naar de massa toeristen en dacht heel diep na.

'Zij danst, geloof ik.'

Na zijn laatste vraag wachtte hij een ogenblik af terwijl hij trachtte uit te maken welke richting ik precies uitkeek.

'Ken je dat orkest?' veranderde hij van onderwerp.

Hoe zou ik dat orkest nu kennen, ik was vier jaar en twee maand. Ik draaide het hoofd mee met de zich verwijderende muzikanten, keek hem opnieuw aan, schudde voorzichtig het hoofd.

'Dat is nu eens de dixielandband van Charles Remue met "The Bing Boys"', zei hij vakkundig, 'hun allereerste optreden in de straten van België'.

Laat staan dat ik mij bewust was van het woord 'België'. Een ingeving zei me dat ik moest wegrennen,

weg van de band, weg van het terras, weg van de man. Wat ik ook deed. Welke richting ik uitliep, was op dat ogenblik niet van belang, totdat ik langzamerhand bang werd dat ik moeder nooit meer zou weerzien. Daarop liep ik de eerste de beste winkel binnen. Een speelgoedwinkel. Een bazar. Bazar De Ketelaere. Uit de grond van mijn hart hoopte ik dat iemand mij zou gezien hebben, teneinde mij terug te kunnen vinden. Ik verstopte mij achteraan in een hoek. Mijn eerste ervaring met deze tegenstrijdige wereld vol chaos was een feit. Ik keek voor me uit en zweeg.

Hoe lang ik daar heb gezeten weet ik niet, maar ik heb haar goed aangekeken voor ik haar aanraakte. Voor zij op de grond viel. En voor de uitbater van de winkel mij vastgreep bij de kraag en mij uitschold voor kleine snotneus. Die winkelier wilde absoluut weten waar mijn moeder was, want zij moest dit speelgoedaccordeon betalen. Hij leek me wel uitzinnig. Behalve het feit dat ik spartelde in zijn armen en huilde als een kreng van een kind dat zijn zin niet krijgt, herinner ik mij dat moeder daar plots met hem in discussie stond, mij tegen zich aantrok, hem aansprak met een stem die schommelde tussen smeken en kwaad zijn, hem duidelijk trachtte te maken dat zij die rekening niet kòn betalen, dat vader maar een visser was die nog niet teruggekeerd was en zijn deel nog niet had kunnen verkopen. Waarop de winkelier nog kwader werd tot hij plots stilviel en van toon veranderde, zelfs van taal. Van

scheldend Blankenbergers dialect schakelde hij over op onderdanig Frans, alsof dit voor hem de meest natuurlijke zaak was. Hij was er op getraind, maakte dit vast elke dag mee.

'Mais certainement, monsieur Retsing, je vous en prie.' Hij praatte namelijk tegen de man met de gentlemansnor, die hij overduidelijk reeds meerdere malen had ontmoet. Wat mij verbaasde, was de reactie van moeder: zij keek de man vertwijfeld aan, bloosde, wist niet of zij blij of boos moest zijn, schudde herhaaldelijk met het hoofd bij wijze van ontkenning, keek weg van hem, keek hem weer aan. Het enige wat ik de man hoorde zeggen toen hij wegging was: 'Gun het hem Catherina, please.'

Toen wij de Weststraattrap afdaalden, terug naar onze sloppenwijk, voelde ik de hand van moeder beven. Zij die anders zo uitbundig kon zijn, was zwijgzaam en kortaf. Zij snauwde zelfs naar mijn twee zussen, die alweer liepen te vitten tegen elkaar en de afgunst in hun blik niet konden verdoezelen. Hoe ik dat in godsnaam had klaargespeeld, wilden zij weten. Florimont Waeghe! Want dat was mijn echte naam. Mijn lapnaam was Flortje van Slekkes, gezien ik de zoon was van Jerom Waeghe, in de volksmond Tino Slekke. Elke visser had hier zijn eigen lapnaam. Dat kwam doordat vissers in deze gesloten gemeenschap weinig uitstaans hadden met de rest van de bevolking, onder elkaar trouwden waardoor, om te beginnen, man en vrouw vaak dezelfde familienaam hadden. Verder was de keuze

van de voornamen voor de mannen beperkt, waardoor velen niet alleen dezelfde voornaam maar ook dezelfde familienaam hadden en vaak nog in dezelfde straat woonden. In de Parkstraat die uitkwam op de haven, woonden vooral de families Cattoor, Popelier, Ponjaert, Sampson en Jurewitz. Verderop in de Vissersstraat en de Breydelstraat waren er Waeghe, De Bruyne, Wittevrongel, Van Wulpen, Vernieuwe en enkele anderen.

Wie had mij die speelgoedaccordeon gegeven? Zij bleven zeuren, de ganse tocht doorheen de Breidelstraat. Maar noch moeder, noch ik vertelde hen iets. Hoe meer zij opdringerig werden, hoe sterker en gelukkiger ik me voelde, hoe mooier ik deze straat vond met haar zestig kleine huisjes. Ze lag aan de voet van een duin, die bescherming bood tegen de soms gure westenwind. Nu, terwijl wij terugkeerden, was er geen wind, alleen de geur van gebakken vis. De Munteplaats waar wij woonden, was een achterbuurt tussen de Breidelstraat en de Zeedijk, met een uitweg langs de kleine Weststraat en een overdekte toegang vanaf de Breidelstraat 32 die onder een huis door liep. Door deze toegang kwamen we op een binnenpleintje terecht met acht kleine woningen met telkens een deur en één raam op de benedenverdieping, één raam erboven. In de verste hoek rechts daar woonden wij, vlak naast het verhoogde gedeelte dat via een houten trap kon bereikt worden en uitgaf op de vroegere duinen. Ons huisje was het enige dat sedert ik hier geboren was

in het wit werd geschilderd. Dat had moeder gedaan toen vader drie maand op zee was. Zij was er trots op. Het verhoogde gedeelte werd meestal gebruikt voor het ophangen van de was aan een lang touw. Sedert vandaag was ik van plan hier elke dag accordeon te spelen. De andere kinderen die hier rondhingen, konden dat niet. Ik was zeker de enige die dat kon. Hun ouders, onze burens, waren mensen die ik nog niet allemaal van naam kende. Maar toen sommigen kwaad werden omdat ik te veel lawaai maakte op mijn accordeon, veranderde dat vlug. Nees Gezelle, die ze de Jode noemden, woonde rechtover ons in de andere hoek, hij werd al nors toen hij me zag buitenkomen met mijn geliefd instrument en ook Charel Gezelle, Noordhinder, riep dan iets van 'Zieje doa weere! Je goat nog ekè en oap vangen!' Maar ik weet niet of zij familie waren van elkaar.

Het huisje waarin wij woonden zag er bijna hetzelfde uit als de andere hier op het pleintje, alleen was het witter en de deur zat links van het raam. Moeder zorgde er voor dat het ook binnenin heel net bleef. Vooral als vader na lange tijd terug thuis kwam, ontstond er daarover wel eens ruzie, zelfs voordat er eerst iets anders kwam, want voor hem hoefde dat allemaal niet zo. Daarom leerde ze toen reeds mijn zussen omgaan met een bezem want op de roodgebakken tegels van de vloer lag vaak veel zand. De fundering was ondiep, drie stenen diep in het duinzand. Het plafond was gestut met balken in

alle soorten gejut hout, wat aangespoeld was op het strand, en in de schoorsteenmantel zaten enkele Delftse tegels die vader op een dag had meegebracht voor ik geboren was. In de haard stond iets op de muur geschreven dat ik niet kon lezen, maar moeder heeft mij verteld dat het te maken had met blijde harten ondanks de magere keuken. Aan de balken boven de keuken had vader een plank genageld van een schuit. Hij zei altijd dat dit de laatste echte Blankenbergse schuit was geweest. Naast die plank was er een neerklapbare trap, langs waar mijn zussen en ik naar onze kamer onder de pannen konden klimmen. Gewoonlijk sliep moeder in een kamertje achteraan naast de keuken op het gelijkvloers. Behalve als vader weer eens dronken was. Dan kwam ook zij later de trap op naar boven en sliep waar zij plaats vond. Toen ik twee jaar was, kwam hij eens dronken thuis, wou zonodig iets doen bij moeder boven. Wij hebben toen iets horen kraken, iets zwaars horen neerploffen, gevolgd door een aantal harde vloeken.

Vaders naam was Jerom Waeghe, in de gemeenschap noemden de mensen hem dus *Tino Slekke*. Er waren veel Waeghes in Blankenberge, er waren Waeghes in elk straat, met elk hun lapnaam: Jules Waeghe werd Broebel genoemd, Louis Waeghe Kokkenei, Andre Waeghe was de *Pater*, Désiré Waeghe was *de Langen van de Klevvens*, Lodewijk Waeghe was *Slekke*, Pieter Waeghe *d'Oude Slekke*. Niemand echter, familie of geen familie, was zoals

mijn vader: groot, sterk, indrukwekkend, bij tussenpozen angstaanjagend. Als hij thuis kwam, rechtte iedereen verrast het hoofd, keek eerst naar de stand van zijn ogen - als zij wild stonden was er gevaar - daarna wachtte men op het eerste signaal van zijn diepe stem. Want vaak kwam hij binnen als een vulkaan die net de oceaan had getemd. Of willen temmen. Zoals gewoonlijk droeg hij verscheidene kledingsstukken boven elkaar om zich te beschutten tegen weer en wind. Zijn boezeroen, een witte kiel met korte mouwen, was sinds lang geelbruin uitgeslagen door het oliën. Daaronder droeg hij een wollen baai en meestal een blauwvlakense broek bedekt met een rode flanelen caleçon en rode wollen kousen tot aan de knieën. Dit alles werd aangevuld met hoge waterdichte laarzen, een jekker in grijs linnen en een zuidwester. Hij stond kaarsrecht, zijn armen waren dubbele scheepskabels die men rond een bollaart gooit en waarop JW stond getatoeëerd, zijn gelaatsuitdrukking was zoals de golven waarmee hij leefde: soms rustig, soms wild, soms vals en gevaarlijk zoals een grondzee. Aan zijn linkeroor bengelde een kleine gouden ooring in de vorm van een anker. Dan zou hij herkend worden in geval zijn lichaam na weken uit zee opgevist zou worden. Hij had iets van een Spaanse stierenvechter, zonder de elegantie, zonder de fierheid, alleen met de diepe blik en de krachttuitstraling. Alle kinderen stopten met zingen als hij het pleintje kwam opgestapt, sommige vrouwen sloten vlug hun deuren, behalve moeder. Zij was niet bang voor hem, ook niet als hij na de

verkoop van de vis dronken van de herberg terugkeerde. De herberg om de hoek van de Breydelstraat. Doorgaans gebeurde dat dan op de ochtend, als alles stil was in de lege straat, als er een sfeer van rust of van weemoed hing, als er een misthoorn klonk in de verte, het schaarse licht van straatlampen in de Weststraat amper zichtbaar was tot aan de Garre van Konee ergens in het midden tussen de hoek en hier.



Blankenbergse visser (Pieter Waeghe "Slekke")

In die tijd, als vader voor drie maand op zee was, zag ik moeder af en toe wel eens op een stoel zitten buiten aan de deur. Zij staarde dan voor zich uit, zat te denken aan iets, wellicht aan vroeger.

Misschien aan later, aan het geld dat zij niet had om eten of kleren voor haar kinderen te kopen. Nochtans, in onze wereld waren de mensen armoedige toestanden gewend. Zoals de meeste vissersvrouwen moest zij gedurende een hele tijd op de plak leven tot haar echtgenoot thuiskwam, haar zijn paaie gaf of wat ervan overbleef, waarmee zij dan haar schulden in de winkel kon aflossen. Als alles goed ging. Alleen wist zij niet steeds wanneer hij precies zou thuiskomen. Wanneer hij dan een paar dagen later opnieuw vertrok, kon zij aan een volgende reeks schulden beginnen. Vooral de winterperiode was hard, wanneer de vissers door de stormachtige weersomstandigheden niet konden uitvaren. Vader bleef dan thuis rondhangen, verveelde zich, bemoeide zich met alles en nog wat, ook met de opvoeding van de kinderen, maakte ruzie met moeder omdat iedereen aan het huilen ging, waarna hij dan opkraste, kaart ging spelen maar zich in werkelijkheid ging bezatten in de herbergen van de stad. Als zo'n stormperiode lang aanhield, dronk hij op de plak. Meestal was dat 'In 't Visscherswelzijn' om de hoek, maar hij kende ze wel allemaal, die herbergen, om te beginnen de 'Roompot' en de 'Plutark' hier in de Breidelstraat, die hij te dicht bij huis vond. Liever ging hij wat verder naar de Vissersstraat naar 'Het Anker', 'De Reddingsboot' of 't Zeemanswelvaren' bij Matisje die zijn dochter bazin liet spelen. Dat had zijn reden. Als zij er zelf niet was, ging hij naar 'In den Aviso', bij Falleyn en zijn vrouw Coralie ofwel naar 'Den Hert'

op het Botermarktje. Overal kenden zij hem, op de meeste plaatsen had hij wel een openstaande rekening. Behalve in het 'Sint-Pieters oud Visschershuis' waar de vissersgilde gevestigd was. Deze hield hij voor de deftige gelegenheden, wanneer hij zijn reputatie en eer hoog moest houden.

Op een moment dat moeder daar zo zat, op een stoel aan de deur, stelde ik voor om een liedje voor haar te spelen op mijn accordeon, waarop zij glimlachte en even met haar vingers mijn blonde haar opzij kamde. Dat mocht zei ze dan en speciaal daarvoor ging ik boven op het platform staan, met mijn rug naar het duin. Het duurde trouwens toch niet zolang want ik kende geen liedjes, alleen een paar noten en als ik een aantal noten tegelijk speelde, leek het zelfs of er een akkoord te horen was. Zelfs de Jode, indien hij naar buiten zou zijn gekomen, zou het niet aangedurfd hebben op dat heilige moment iets te zeggen. Hij had respect voor moeder. Zelfs indien het ene akkoord wat beter klonk dan het andere, zij luisterde alsof zij het mooi vond. Fier als een kind dat braaf is geweest kwam ik dan weer tot bij haar. Op een keer zei ze dan: 'Je zijt linkshandig, Flor.'

Ik wilde weten hoe dat kwam. 'Door mij,' zei ze. 'Is het gevaarlijk?'

'Op school werd ik door de nonnen met de linkerhand op mijn rug vastgebonden om te leren schrijven met de rechter. Ik schreef in spiegelschrift. En als ik breiwerk moest maken, trokken zij het elke

keer weer uit omdat zij het niet konden verbeteren. Gevaarlijk is het niet, alleen soms lastig.'

'Wat is dat, spiegelschrift?'

'Je hebt een spiegel nodig om te kunnen lezen wat je schrijft. Nonnen hadden geen spiegels in de klas.'

'Hebben zij u veel gestraft?'

'Zij waren dat wel van plan en dat deden zij ook, bijvoorbeeld voor mijn haarkrullen, dat was zondig zeiden ze, maar omdat ik zo mooi kon zingen in de mis, hebben zij dat maar vergeven.'

Veel begreep ik er niet van.

'Vader komt binnenkort thuis, ben je niet blij?'

Ik knikte, zonder te weten waarom.

Natuurlijk was ik blij. Vader werd geboren in 1890 in de Pekstraat, een onooglijk straatje dat uitgaf op de haven, met nog kleinere huisjes dan hier. Zijn verhaal heb ik ontelbare keren gehoord, vooral van hemzelf. Als jonge knaap had hij een hekel aan de school. Daar was hij fier op. Hij liep voortdurend weg en zat dan soms uren in een slag op het strand naar de zee te kijken. Of hij geen zeil aan de horizon zag opdagen. Hij ging 'strangedriften', schatten zoeken na een storm ofwel zat hij op het uiteinde van het Westerstaketsel te wachten totdat er een schuit binnenvoer. Hij hielp die dan de havengeul binnensjouwen met een touw. Vooral de kleinere vissers moesten toen hun boten nog zelf binnen en buiten de haven trekken, wat bij sterke noordwestenwind of windstilte een lastig karwei was.

Bijgevolg bleven deze boten veelal aan het westerstaketsel gemeerd liggen. Hij was van niets benauwd en als sommige klasgenoten hem kwamen halen, begon hij er wel eens op los te slaan.

Toen hij twaalf was, in 1902, werd hij aangeworven als scheepsjongen bij reder Gustave D'Hondt. Dat gebeurde op Bescheepsdag 11 november, het feest van Sint Maarten en het was geldig voor een gans jaar op zee. In het kleine visserskwartier van Blankenberge was Bescheepsdag een ieder jaar terugkerend feest.

'Dat was geldig tot aan de oorlog,' voegde hij er dan zwaarwichtig en met vertraagde stem aan toe, wanneer hij op een avond aan het vertellen sloeg en wij allen samen rond het haardvuur zaten.

'Alle stuurlieden kwamen dan samen in de zaal van de gilde in de herberg 'Sint-Pieters oud Visschershuis' in de Vissersstraat, waar alle archieven van de Neeringhe lagen. In de kelder van dat lokaal stond ook een koffer waarin een schat bewaard werd.'

Hij trachtte dan een toon van geheimzinnigheid in zijn stem te leggen. Eenmaal hij de aandacht van mijn zussen te pakken had en zij wilden weten over welke schat het dit keer ging, vervolgde hij zijn verhaal. Zoals een vader die zich nuttig voelt op een zeldzame avond dat het ganse gezin naar hem luistert.

'Een schat door keizerin Maria-Theresia aan de nering geschonken in ...' zei hij dan vakkundig, maar hij wist toch niet echt meer wanneer precies.

'Niet erg,' suste hij zijn toehoorders, 'het was in elk geval zeer lang geleden.'

'Wie was Maria-Theresia?' wilde Hendrika vervolgens weten.

'Dat was een keizerin, 'k heb gehoord die van Oostenrijk of Spanje. En die kist mocht niet geopend worden zonder toestemming van al de leden en wel in uiterste nood, om zeer ernstige gevaren te bezweren.'

Bij dergelijke gewichtige verhalen gebruikte hij graag woorden die hij nooit anders gebruikte. Zoals het woord 'bezweren'.

'Als alle stuurliu aanwezig waren, werd de deur aan de buitenkant afgesloten met een koord. En een ventje met een rond hoedje, een rode baaien broek, witte kousen en een wijde mantel bewaakte de deur, met een groot geslepen mes in zijn hand. Niemand in de zaal mocht nog buiten komen en in de straten moest iedereen vanaf vijf uur thuis blijven, jongens zowel als meisjes'.

'Ook de meisjes?' reageerde mijn oudste zus, alsof dit in haar ogen echt te onrechtvaardig was.

'Waarom? Voor de aanwerving van de maats natuurlijk. En om vijf uur 's avonds luidde de visbel boven de ingang deur van de gilde, dat ventje met zijn hoed sneed met zijn groot mes het touw door en iedereen stormde de trap af naar buiten. Overal waar

zij een kaarsje zagen staan branden voor de venster, sprongen zij binnen. Bij ons stond er ook een kaars, voor mij.'

Hij glimlachte en wachtte op de volgende vraag, die niet meteen kwam. 'Wel,' vervolgde hij dan zelf, 'wilt ge niet weten wat er dan gebeurde?'

'Wat gebeurde er dan?' vroeg moeder, die het verhaal ondertussen niet honderd, maar reeds duizend keer moest hebben gehoord.

'De stuurman van reder D'Hondt heeft mij komen halen.' In zijn ogen was dit nog steeds een prestatie want hij mocht onmiddellijk mee voor de kustvisserij als laver, zelfs indien een laver belast werd met de minder aangename huishoudelijke taken op het schip.

'De eerste keer gingen we zelfs tot vijftwintig mijl uit de kust, tot aan de Zeeuwse Gaten.'

De afspraak was dat hij zijn eigen net mocht meenemen en dat hij een half mansdeel kreeg. Later zou hij mee mogen op kabeljauwvangst in de diepzee, helemaal naar IJsland, zelfs de Noordpool geloofde hij. Reder D'Hondt-Hoste was toen de grootste, meestbelovende reder in Blankenberge met veertien vissersvaartuigen.

Vader wou het eigenlijk niet toegeven, maar hij was zo goed als ongeletterd. Met moeite schreef hij zijn eigen naam. Op school zal hij het niet echt geleerd hebben, gezien hij meestal spijbelde. Hij interesseerde zich niet voor boeken en wetenschap. Dat hoefde toen vroeger ook niet in onze

gemeenschap. Waar hij wel alles van af wist, was de zee. Hij had de reputatie één van de meest betrouwbare weerprofeten te zijn, hij baseerde zich op de windrichting, op de zon, de wolkenvelden, de manier waarop de wolken zich vormden, de vogels, de schuimrand op de golven, zelfs de weerkaatsing van het zonlicht in het water. Als er in het voorjaar veel mist voorkwam, was er volgens hem onvermijdelijk een regenachtige zomer op komst. Als er veel mist in de herfst voorkwam, voorspelde hij sneeuw in de winter. Als er veel meeuwen op dezelfde plaats bleven rondhangen, of als de zeebries in zijn neus prikkelde alsof het de hartslag van zijn leven was, dan mocht de bemanning zeker zijn van een goede vangst. Van moeder begreep ik niet zo goed wat zij als jong meisje in hem zag. Wellicht ging het om een samenspel van zijn imposant uiterlijk, zijn onwrikbaar karakter en zijn romantische ziel, die hem op de eerste plaats van de lijst kandidaat-vrijers pinde. En hij had zijn eigen soort van fierheid. Toen hij door reder D'Hondt in de jaren voor de oorlog gepromoveerd werd van laver naar maat en van maat naar stuurman, zag de rest van de gemeenschap het aan zijn stap. Op zondagmorgen kwam hij speciaal om die reden altijd twee minuten te laat de Sint-Antoniuserkerk binnen, toen de mis reeds begonnen was, moeder reeds aan het zingen op het oksaal. Hij stapte toen tot helemaal vooraan in de kerk, nam plaats op een strategisch geplaatste stoel vanwaar hij het oksaal in de gaten kon houden, droomde

glimlachend weg in haar stem onder de afgunstige blik van de pastoor.

Hij was vast van plan om op de versiertoeer te gaan en Catherina Vernieuwe te verleiden. Wie zou hem hiervan weerhouden in het Blankenbergse vissersmilieu? Niemand. Hij had er de leeftijd voor in 1913 en de ambitie. Hij was drieëntwintig, de sterkste en de beste. En vooral, hij was stuurman bij reder Gustave D'Hondt, die nu ook burgemeester was en één van de grootste hotels op de Zeedijk had laten bouwen, 'Hotel Excelsior' met driehonderd vijftig kamers, met centrale verwarming, een biljartzaal, een kegelbaan, een grote garage! Niet iedereen kon dat zeggen. Alle andere kandidaten moesten de duimen leggen, de Popeliers, de Cattoors, de De Bruynes, de Falleyns, zelfs de Wittewrongels. Waarmee hij echter geen rekening had gehouden was de oorlog. Op 15 oktober 1914 vielen de Duitsers Blankenberge binnen en hij zwoor aan zijn werkgever D'Hondt dat hij niet zou vluchten naar Nederland, Frankrijk of Engeland, zoals zovelen het reeds voor hem hadden gedaan. Laat de anderen maar vluchten, had hij snoevend gezegd, tot hij voor de keuze stond: naar Engeland met zijn boot én met zijn werkgever of zijn werk kwijt. Als hij zijn werk als stuurman bij de grootste reder zou verliezen, moest hij uiteindelijk wel toegeven, dan zou hij ook zijn reputatie verliezen.

Hij verdween voor vier jaar uit Blankenberge, heeft niet gezien hoe hier alle hotels leegliepen, opgeëist werden, hoe rijke toeristen vervangen werden door Duitse soldaten, hij heeft niet gezien dat het Duitse hoofdkwartier zich installeerde in Hôtel Excelsior op de Zeedijk, de Kommandantur in Hôtel de l'Océan, hoe de officieren zich kwamen ontspannen in hun Hôtel du Kursaal, hij heeft de Pier in 1915 niet zien afbranden, heeft de bouw van bunkers en afweergeschut in de duinen niet meegemaakt, hoe zij de Zeedijk ondergroeven met loopgraven en overal bunkers bouwden en desondanks het ene feest na het andere gaven in het Casino. Noch heeft hij gezien dat het standbeeld van Lippens en De Bruyne weggehaald werd omwille van het brons. Niets heeft hij gemerkt van de armoede en hongersnood die de Blankenbergenaars overvielen tengevolge van het opvorderen van de oogst en de slachtdieren. Hij heeft Catherina gedurende vier jaar niet meer horen zingen in de kerk, de grote Sint-Rochuskerk, want de kleine Antoniuskerk werd gebruikt voor protestantse erediensten voor de Duitse militairen. In 1918, toen de oorlog ten einde was, kwam hij op een dag uit Engeland terug aan het roer van de B.16, de eerste stoomtreiler, een drifter die met drijfnetten viste en - hoe kon het ook anders - eigendom was van Gustave D'Hondt. Het eerste wat hij deed, werd later verteld en door weinigen geloofd, was op zoek gaan naar Catherina Vernieuwe.

Op een zondagmorgen stond hij haar op te wachten aan de deur van de Rochuskerk na de hoogmis en hij had haar meteen gevraagd of hij 'zijn puppe mocht komen opsteken' bij haar thuis. Zij had hem aangekeken met open mond, haar verbazing was zo groot, dat zij aanvankelijk niets wist te antwoorden. Maar zij herpakte zich vlug: 'Na vier jaar komt gij mij dat vragen!?' Het moet als een verwijt geklonken hebben, maar of vader het had begrepen is twijfelachtig. Daarop had zij zich omgedraaid en samen met één van haar zussen was zij verder gegaan doorheen de Molenstraat en de Generaal Lemanstraat, voorbij de Markt. Aan de tenniscourts van het Leopoldspark waren zij, druk keuvelend, de hoek omgedraaid. Haar zus had even naar hem omgekeken voordat zij uit het gezicht verdwenen om de hoek van het 'Pension de Famille-Les Saules', een hoog gebouw met torentjes, de Leopoldstraat insloegen om tenslotte in de bescheiden Pekstraat aan te komen. Vader was hen de ganse weg gevolgd, op een twintigtal meter afstand. De twee meisjes waren giechelend naar binnen gestapt en hadden de deur achter zich gesloten. Hij liet zich niet ontmoedigen, was tot aan de deur genaderd, had aangeklopt. Hij had zijn pet afgenomen voor zij de deur opnieuw opende, hij binnenstapte en haar vader Leopold, de Grisden van Kottees, de hand schudde.

'Hij moet je iets vragen, vader,' had zij gezegd, waarna zij onmiddellijk naar de keuken was gestapt, een schort had aangetrokken om haar moeder te

helpen bij het klaarmaken van het eten. Zij vertoonde zich niet gedurende de eerste minuten dat het gesprek gaande was tussen haar vader en die van mij. Toen de Grisden zijn dochter uit de keuken riep om haar zijn akkoord te melden, mits 'mijnheer Waeghe' haar een gouden ketting 'van drie toeren rond de hals' als huwelijksgeschenk kon geven, was haar zus zo geschrokken dat zij een kom met water uit haar handen liet vallen. Als ervaren visser zag Leopold hierin ongetwijfeld een voorspelling, maar hij reageerde niet en keek zijn twee dochters alleen maar een poos zwijgzaam aan.

'Ge zult dat toch niet erg vinden, hé meisje?' vroeg hij retorisch, waarop zij nerveus met de handen op de natte schort wrijvend antwoordde: 'Normaal is het vier toeren.'

Zij trouwden in 1919 tussen Pasen en Pinksteren, zoals de traditie het voorschreef, op een dinsdag om negen uur 's morgens in het huis van de Gilde in de Vissersstraat. De gevel van het 'Sint-Pieters oud Visschershuis' was een statige gevel met veel ramen en 'watervensters', houten luiken. Boven de ingang hing een grote visbel om visverkopers op te roepen voor de 'afslag' of veiling. Voor de gelegenheid was de gevel versierd met linten en vlaggetjes. Op de bovenverdieping in de Gildekamer had de Nering jarenlang vergaderd. Het gebouw had een opening in de voorgevel, waardoor na een vergadering zand en vuil water naar buiten kon worden geveegd. In de gelagzaal op de eerste

verdieping hadden de meeste vissershuwelijken plaats: veel koperwerk en oude bebloemde borden op de brede schouwmantel met in het midden een O.L.Vrouwbeeldje in witte zijde met vergulde lintjes onder een glazen stolp. Hier heeft moeder aan vader haar ja-woord gegeven.



De Molenstraat gedomineerd door de Sint-Rochuskerk met rechts het klooster van de Zusters van de Heilige Jozef, dat uitgroeide tot de “Vlamsche Schole” waar het onderwijs gratis was, met daarnaast de vrije betalende “Fransche schole”

Na het burgerlijk huwelijk vormde zich aan de straatdeur een stoet van zowat twintig koppels, vrouwen in feestelijke jurken die zij na maanden nog eens uit de vermomde kast hadden gehaald, mannen in gerimpeld zwart pak met strik en pet. Alsof zij het hadden afgesproken, staken alle mannen bij het buitenkomen van de gilde hun pijp aan alvorens aan

de stoet te beginnen. Deze ging te voet naar de Sint-Rochuskerk, waar het kerkelijk huwelijk zou plaatsvinden. Het was een langzame, statige wandeltocht doorheen de lege Molenstraat waar op dit ogenblik de meeste deuren gesloten waren: de poort van de 'Fransche schole' met twee huizen verder, voorbij vishandel Pauline Tant, de meubelfabriek van Gadeyne, dokter Camille Retsin, 'Pension de Famille' Wanket, dameswinkel 'L'oiseau Blue' en de hotels 'Concordia' en 'Azaert' en aan de overkant hotel Vander Marliere dat paalde aan kaashandel 'Les 5 Hollandaises' en 'Pension Central'. Deze straat was een straat die gedomineerd werd door de silhouet van de Rochuskerk, de grote kerk van de andere wereld.

Vissers hielden reeds eeuwen meer van hun eigen bescheiden Sint-Antoniuserkerk, waar zij in de rechter zijbeuk sinds 1763 een eigen 'Vry Visscherssitsel' hadden. Zij hielden van traditie. Dat gaf hen ook zekerheid in hun kleine, gesloten maar gevaarlijke wereld. Het liep weliswaar op zijn einde, maar het was toen nog steeds gebruikelijk dat een visserszoon een meisje huwde van dezelfde stand, omdat beiden zogezegd vergroeid waren met dezelfde zeden, gewoonten, dezelfde moeilijkheden en noden hadden gekend. Toch vond ik moeder en vader heel verschillend van karakter. Dat heeft de pastoor mij later zelf verteld, toen hij deken werd. Voor moeder heeft hij altijd een boontje gehad, zij was heel gelovig en tegelijk levenslustig, vader vond hij een eigenwijze

'djole van een vent, die slag om slinger in striedoage lag'. Bijgevolg ging vader ook nooit bij hem te biechten.

Moeder moet er stralend hebben uitgezien in haar witte bruidsjurk met sluier voor het gelaat. Zij had de jurk mogen gebruiken van één van de welgestelde vissersdochteren van de De Bruynes. Daarom droeg zij een 'Col met een cies', een kanten kraag waarmee Maria de Medici zich op haar portretten liet afbeelden. Zij wist niet wie die dame was, maar de kraag stond haar wel beeldig. Tijdens de huwelijksmis werd de sluier achterover geplooid, zodat haar gelaat helemaal zichtbaar werd en het zelfs de pastoor moet opgevallen zijn dat zij wel degelijk haar best deed om te lachen, maar er niet echt in slaagde. In de preek die de pastoor daarop liet volgen, had hij nogal wat wijsgerige beeldspraak over het zeemansleven voorzien. Hij had het over het kompas waarop men in het leven moet kunnen vertrouwen, op het schip en de bemanning, over het noorden dat men niet mag kwijtraken en over de poolster waarop men zich moet oriënteren, hij zag het huwelijk als een reis vol risico's en de vuurtoren als ultiem baken in geval van nood. Vader luisterde misschien wel met een half oor, maar hem kennende had hij alleen oog voor zijn bruid, met wie hij - en niemand anders - straks in bed zou liggen. Een klein spotlachje op zijn lippen zei veel over zijn mening wat de pastoor betrof.

Tafels stonden klaar gedekt in 'In den Hert' op het Botermarktje voor de eerste maaltijd die bestond in koffie en grote borden met stapels krentenbrood, gevolgd door jenever voor de mannen, anisette voor de vrouwen. Daarna werd beslist een 'zangcrochet' te houden, zoals dat soort zangwedstrijden op sommige plaatsen reeds genoemd werd, alleen voor de vrouwen welteverstaan. Wie kon zingen mocht een vissersliedje ten gehore geven onder begeleiding van een accordeonist, die bij wijze van verrassing en speciaal voor de gelegenheid was ingehuurd door de uitbater Jacob De Bode. Moeder kwam als bruid het eerst aan de beurt. En uiteraard ook het laatst want niemand kon het tegen haar halen. Niemand van de aanwezige vrouwen wou dat ook. Het was h  r dag. En zij zong voor de hele gemeenschap 'Het Lied van de Blankenbergse Vissers', en nog een paar andere, de eerste maal dat zij een visserslied in het openbaar zong:

*Aan duizend gevaren
zijn visschers gewoon,
op bruisende baren
koen bouwt hij zijn troon.
Hij stuurt gul en rustig
door 't nat zijne schuit
en werpt immer lustig
zijn netten maar uit.
De vangst zij eens nietig,
een andermaal goed,*

hij zingt, nooit verdrietig,

Maar steeds welgemoed:

Tra la la la la la

Wel denkt hij met weemoed

aan vrouw en aan kind,

als storrem op zee woedt

en 't schier al verslindt;

Maar God hoort de bede

van wal hem gedaan,

zendt kalmte en vrede

en weg is 't getraan;

't gevaar dat ons griefde

versterkt onze trouw

ons sterk vuur'ge liefde

naar haard, kind en vrouw

Tra la la la la la

Iedereen zong het refrein mee, met overgave, zelfs mannen die niet konden zingen. Het beantwoordde aan een diepe overlevingsdrang, een ondoorgrondbare behoefte aan de zee die zij innig liefhadden. En met de drank steeg ook de temperatuur, zij die van nature zwijgzaam en in zichzelf gekeerd waren, sprongen dan toch recht om te dansen met de vrouw of de man zonder wie zij toch niet konden leven. De accordeonist schakelde na het gezang over op een paar walsen, met het verzoek over te gaan tot een wedstrijd 'walsdans' tussen lege

flessen en glazen op de tafels. Een gebruik waarvan niemand op dat ogenblik wist waar het vandaan kwam.

Mijn ouders installeerden zich op de Munteplaats, in het huisje van Jantje Slekke. Allereerst werden de geschenken in huis gehaald, die zij hadden gekregen bij hun huwelijksdag: een kruisbeeld, een Madonna onder een stolp, een koffiekkan, een paar borden, tassen, een bestek, een tafel en zes stoelen. Voor een bed en een kast met enkele schuifladen had vader zelf gezorgd. De rest kwam met de tijd en met tussenpozen. Ook mijn twee zussen. Twee dagen na de trouwdag moest vader alweer weg, want hij leefde van en voor zijn werk. En hij deed wat D'Hondt hem opdroeg. Zijn eerste pangel en pluizak had hij meegekregen van moeder en in het begin zwaaide zij hem zelfs uit van op het oosterstaketsel, omdat hij dubbele vaarten deed. Later is zij daarmee gestopt omdat hij vond dat, sedert hij stuurman geworden was, het ongeluk zou brengen wanneer hij een zwarte vrouw ontmoette alvorens in zee te steken. Moeder zat ook vaak alleen, eenzaam en wellicht angstig wanneer het vliegende storm was, onzeker of hij het wel zou overleven, ziek in zijn plaats omdat - stelde zij zich voor - hij soms gedurende dagen op en neer moest slaan op de kolkende golven. Uren na elkaar moet zij door het raam hebben zitten kijken naar het binnenpleintje, waar niets te zien was. Daarom, en omdat zij te levendig van nature was om zonder geld

te blijven zitten en niets te doen, is zij ook met die bezigheid gestopt. Even heeft zij eraan gedacht om in de haring- en sprotrokerij te gaan werken, maar één van de Wittevrongels of Popeliers, Eugénie of Maria, die daar aan de slag waren, moet haar dat hebben afgeraden. Seizoenswerk in de andere wereld zou haar beter liggen. Voor de opvang van haar twee dochtertjes zou zeker een oplossing gevonden worden, was het niet bij haar eigen ouders in de Parkstraat, dan zeker bij iemand van de buurvrouwen hier op de Munteplaats. Zij is dan op de Zeedijk gaan werken als 'aide hôtelière' in 'Hôtel Splendide.' Niet voor lang, één seizoen, van Pasen tot oktober 1920.

Het jaar daarop, om precies te zijn op de ochtend van 15 juni 1921 hing er mist in de Breidelstraat. Het licht van enkele lampen had de grootste moeite om de grond aan te raken. Een uitdeinend geroezemoes van een paar dronkelappen bleef hangen achter een vaag verlicht raam van herberg 'De Plutark', een misthoorn weergalmde met lange, vermoeide tussenpozen. Desondanks spoedde de silhouet van een mannenfiguur zich doorheen de mist, naar de ingang van de Munteplaats: dokter Camille Retsin. Kort nadien weerklonk mijn eerste kreet. Iedereen op het pleintje moet die gehoord hebben, behalve vader. Hij was er niet. Wie er wel was bij het ochtendgloren, was Philomena De Rycker die rechtover de deur woonde en Gustaaf Jonckheere die met zijn hondenkar langskwam om wat melk te

brengen voor de pasgeborene. De melk kostte toen zestig centiem per liter, maar dit keer zette Gustaaf het niet op de rekening. Pas drie weken later kwam vader thuis en naar het schijnt was hij heel verbaasd dat ik er was. Dat hebben mijn zussen mij eens verteld om mij te plagen. Het was geweten dat hij met moeite kon schrijven, maar als hij wou tellen dan telde hij door. In dit geval ging het om het aantal maanden dat een zwangerschap duurt. Hij zei dan: 'Negen maanden en geen acht!'. Want hij herinnerde zich dat hij in september van het jaar voordien in stormweer zat bij de kust van Engeland en terplaatse in een haven moest blijven wachten tot het ontij geluwd was. Hij was pas in oktober thuisgekomen. Op haar eigen manier moet moeder hem dan overtuigd hebben van het feit dat ik te vroeg gekomen was, wat voor haar zoveel betekende als: 'Wacht maar, jouw zoon zal ongetwijfeld altijd vlugger zijn dan anderen.' Zij hebben mij in dezelfde week nog laten dopen.

Mijn leven vouwde zich open zoals het plaatselijke blad 'Ebbe en Vloed': de eerste bladzijde was die van mijn geboorteplaats en directe omgeving, de Munteplaats, waar kinderen van andere vissers kwamen spelen, meisjes met poppen, jongens met stokken, schelpen en ronde bolletjes. Zij hadden snottebellen in hun gezicht en vuile kleren. Ik ging bovenop het platform zitten en praatte meestal tegen mijn accordeon. Die antwoordde dan met een paar noten, de ene wat schriller dan de

andere, die ik trachtte te combineren, zodat ze anderen niet te veel zouden ergeren. Toen ik vier was kwam de tweede bladzijde aan de beurt: ik stapte doorheen de overdekte toegang de Breydelstraat in, waagde me tot aan de hoek. Alleen. Waarom ook niet, de meeste kinderen uit deze buurt liepen er toch meestal zonder begeleiding van ouders. De school waar ik heen moest was het klooster van de Zusters van de H.Jozef in de Weststraat. Niet dat ik zonodig naar een klooster moest, maar het was een katholieke school niet te ver verwijderd van onze woonplaats en visserskinderen gingen nu eenmaal naar katholieke scholen. Na de schoolstrijd had men er de 'Vlamsche schole' opgericht, waar het onderwijs gratis was. De anderen van de 'Fransche schole' moesten betalen en langs de Molenstraat naar binnen gaan, een immens en strak gebouw met hoge ramen, naast de kloosterkapel. De eerste dag begeleidde moeder mij er heen, in gezelschap van mijn twee zussen. Dezelfde week liep ik tweemaal alleen terug naar huis. Ik zou dus beter in de gaten worden gehouden zei iemand van de school die lange zwarte kleren droeg en haar hoofd in een witte kap verborgen hield. Het was een beangstigend gezicht, hoe zij telkens maar van moeder naar mij keek en terug, met een blik in mijn richting waarin ingehouden spot en venijn elkaar afwisselden. Ik wou haar stem niet horen, die op mijn hersenen kraste zoals een nagel op een bord. Daarom drukte ik mijn oren dicht met de handen, in een poging om haar uit te schakelen. Tevergeefs. Zij geleeek op een